

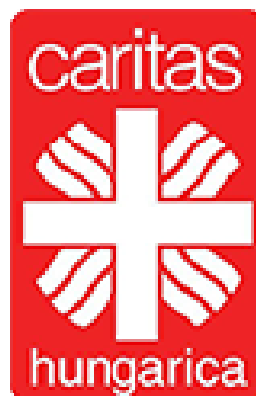
SZÉCHENYI 2020

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

SZOMBATHELYI EGYHÁZMEGYEI KARITÁSZ

JÓ GYAKORLATOK GYŰJTEMÉNYE

Az EFOP-1.3.7-17-2017-00242¹ számú és a FAIRPLAY című projektben zajlik a Szombathelyi Egyházmegyei Karitás szervezete fejlesztése. Számos szakmai program kerül lebonyolításra a projekt részeként, amelynek célja:

- Formális, meglévő közösségek erősítése, új közösség létrehozása a konzorciumi partnerség keretében.
- Társadalmi együttélés javítása közösségfejlesztéssel, közösségi tér kialakításával, ahol a hátrányos helyzetű személyek és a társadalom többi tagjai részére az együttműködés színtere biztosítottá válik.
- Hátrányos helyzetű személyek, kiemelten roma személyek ön-érdekérvényesítő és önszerveződési képességének kialakítása, fejlesztése az egyéni tanácsadások révén, célcsoport specifikus tréningekkel, valamint esetmegbeszélésekkel.
- Bűnelkövetővé válás megelőzése, szenvedélybetegség megelőzése a célcsoport körében.
- Szombathelyi Egyházmegyei Karitás közösségi tevékenységének fejlesztése, a projekt keretében kidolgozott fejlesztési terv alapján, amely támogatni fogja a szolgáltatások adekvát, komplex rendszerré szervezését, valamint a hatékony tevékenység-koordináció kialakítását, és a nyújtott szolgáltatások színvonalának javítását, bővítését.

A Jó gyakorlatok gyűjteményben azok a szolgáltatások, együttműködések, foglalkoztatás, stb. található meg, amelyek a Szombathelyi Egyházmegyei Karitás számára a jó gyakorlatot jelenti, és szakmai berkekben példaértékű, valamint az érdeklődő intézmények részére bármikor átvehető, beépíthető a szakmai munkába.

Lényegesnek tartjuk azt is, hogy a napi munkában megjelenő jó gyakorlatok megértéséhez, bemutassuk azt az intézményi háttérrel, ami mindezt lehetővé teszi nap, mint nap.

Konzorciumi partnerként² fontosnak tartjuk, hogy a szakmai szolgáltatások, együttműködések mellett teret adjunk egy másfajta gyakorlatnak is, amely Orsós Zoltánnak köszönhető. Fontos küldetésének érzi, személyes érintettsége révén is, hogy mindennap megszólítsa a roma

¹ A projekt Konszenzus Alapítvány Budapesti Szervezete és a Szombathelyi Egyházmegyei Karitás konzorciumi együttműködésében valósul meg.

² Konszenzus Alapítvány Budapesti Szervezete

célcsoportot, s számukra egy jövőképet, lehetőséget adjon a mindennapok másképpen történő megélésére.

I. A SZOMBATHELYI EGYHÁZMEGYEI KARITÁSZ TÖRTÉNETE, MŰKÖDÉSÉNEK CÉLJA

A Katolikus Karitás az egyházi jogi személyiségű közcélú humanitárius szervezet, amely korra, nemre, felekezeti hovatartozásra való tekintet nélkül segíti a rászorulókat szociális, egészségügyi intézmények fenntartása és különböző segélyprogramok, akciók révén.

Tevékenységei középpontjában az idősek és betegek, a rászoruló családok, fogyatékkal élő és megváltozott munkaképességű emberek, szenvedélybetegek, hajléktalanok, hátrányos helyzetű kisebbségek, üldözött keresztények és menekültek, humanitárius katasztrófák áldozatai állnak. Az ország egyik legnagyobb segélyszervezeteként 16 egyházmegyei központtal, 18 szociális intézménnyel, 800 plébániai Karitászcsoporttal, több mint 300 főállású munkatárssal, 10000 önkéntessel 8 tevékenységi területen szolgálja a rászorulókat.

A Szombathelyi Egyházmegyei Karitás 1991 óta működik. A karitatív tevékenység ellátása mellett intézményhálózatot is kiépített, ahol 1996-tól – szociális alapszolgáltatások keretében – szenvedélybeteg és pszichiátriai beteg emberek problémáin igyekeznek segíteni oly módon, hogy annak valóban értelme, és látszata is legyen.

Működési területük Szombathely városára és a Szombathelyi Kistérségre, a celldömölki és a sárvári térségre terjed ki elsősorban, de intézményük is van Zala megyében.

A Szombathelyi Egyházmegyei Karitás 25 éve jelentős tevékenységet fejt ki a hátrányos helyzetű emberek befogadásában, a leszakadó rétegek támogatásában, életük megsegítésében. Felvállalt feladatait a nagycsaládosokért, nehéz sorsú gyermekekért, idősekért, ifjúságért és betegekért, valamint a hátránykompenzációs területeken az egész egyházmegye területén teszi ezt a plébániai karitászon keresztül. Az egyházi szerepvállalás kiemelt jelentőségű a karitatív és önkéntes tevékenység és a helyi közösségek megtartó erejének elősegítése terén. A Karitás egyre nagyobb szerepet vállal a szegénységben élők foglalkoztatásának támogatásában. A Szombathelyi Egyházmegyei Karitás Vas és Zala megyében működik. Működésének egyik alapja a közösségépítés, közösségfejlesztés.

A Szombathelyi Egyházmegyei Karitás alaptevékenysége a szociális- karitatív szolgálat. A

Karitás 1991-ben, tevékenységének kezdetén 2 főállású munkatárssal rendelkezett, és az Egyházmegye területén, alakulásakor 40 Karitás önkéntes csoporttal, mely az idők során 88 csoportra fejlődött föl, melyben közel 800 önkéntes dolgozik. Az önkéntesek jelenlegi fő feladata a természeti katasztrófák esetén az aktív gyűjtés, az EU-s élelmiszerprogramban való részvétel (198 település, 9602 család), településeiken, segítségnyújtás, beteglátogató csoportok működtetése.

A Szombathelyi Egyházmegyei Karitás a karitatív tevékenység mellett 1996-tól felvállalta a szenvedélybetegek és pszichiátria betegek alap és szakosított ellátását, Szombathely Megyei Jogú Város területén és a Szombathelyi kistérségben.

A szociális területen tevékenységet, az 1996-ban indult Rév szolgálat, kezdte meg, ahol eleinte szenvedélybetegek alacsonyküszöbű ellátását végezték. Ma már a Rév Szolgálat az Alacsonyküszöbű szolgáltatás mellett, Szendélybeteg Közösségi Ellátást (40fő részére) és Nappali Ellátást (20 fő részére) is biztosít.

1999-ben indult a Hársfa-ház, mely a szenvedélybetegek részére átmeneti elhelyezést biztosít (19 fő részére) 1+1 év időtartamra. Ezen idő alatt az itt lakó szenvedélybetegeknek nemcsak a lakhatását biztosítjuk, hanem felkészítjük Őket a munkavilágába és a társadalomba való visszatérésre. A munka világába való visszailleszkedést segíti a házban működő Szendélybeteg Nappali Ellátó (20 fő férőhellyel) foglalkoztatói is, melyek a napi rendszerességet és a folyamatos hasznos tevékenységet biztosítják a szenvedélybetegséggel küzdő klienseink számára.

2006 óta a Hársfa-ház Szendélybeteg Nappali Ellátóját és Átmeneti Otthonát igénybevevő klienseik, számára elindult a Szociális Foglalkoztatás, melynek keretében 4-6-8 óras foglalkoztatásban klienseink jövedelemre tesznek szert. A Szociális Foglalkoztatás fejlesztő-felkészítő ágába sorolt kliensek egy bizonyos idő után, könnyen kihelyezhetők a nyílt munkaerőpiacra. Azok a kliensek, akik már nem tudnak a nyílt munkaerőpiacon helyt állni, a Szociális Foglalkoztatás másik ágában, a munka- rehabilitációban tevékenykedhetnek, 4 óras elfoglaltságban és munkabérért.

2005 évben nyitották meg a pszichiátria betegek, ellátását biztosító intézményünket, a Szikla Közösségi Gondozót. A kezdetekben két szolgálat működött, egyik a szombathelyi betegeket, a másik pedig a szombathelyi kistérség betegeit látta el. 2008-ban a két szolgálat integrálódott és így biztosítja a Szombathely és Kistérsége pszichiátria betegek számára a közösségi gondozást.

Uniós pályázati támogatással a Szikla épületének bővítése 2010 évvégére befejeződött, és így a közösségi gondozó mellett helyet kapott a Pszichiátria betegek Nappali Ellátója is, mely jelenleg 70 fő ellátását biztosítja.

A gazdasági válság miatt 2010-ben sok munkahely szűnt meg, de ez a tendencia nemcsak a nyílt munkaerőpiacra volt jellemző, hanem a rehabilitációs foglalkoztatók számának csökkenésével is járt. A válság, hatására megnövekedett a pszichés problémával küzdő betegek száma is.

A betegek számának növekedése, valamint a munkanélkülivé vált megváltozott munkaképességű emberek jelentkezése érezhetően megnövekedett intézményeikben.

Sajnos a városban működő intézményeik nem jelentenek megoldást a távolabbi településeken jelenlevő betegek és megváltozott munkaképességű kliensek számára.

Ez a felismerés indította el azt a gondolatot, hogy, az ellátást helybe viszik, olyan településekre, melyek aránylag messze vannak a várostól, és az adott települések környezetében nagy a munkanélküliség, és igény van a nappali ellátás, valamint a későbbi foglalkoztatás megindítására.

A Szombathelyi Egyházmegyei Karitást a következők vezérelték, hogy a céljaikat elérjék.

- ☉ az üresen állók közül olyan plébánia épületet találni, amely alkalmas a nappali ellátás, majd később a foglalkoztatás beindításához, kevés anyagi ráfordítással megfelel az ellátáshoz szükséges szakmai követelményeknek,
- ☉ az épület és a környező terület alkalmas legyen az általunk piacképesnek ítélt munkafolyamatok megvalósításához,
- ☉ a környező településeken legalább 20-30 fő pszichiátria beteget, vagy megváltozott munkaképességű munkanélkülit találjunk, mellyel a szolgáltatás beindítható.
- ☉ a települések lakói elfogadják a kezdeményezést,
- ☉ fontos volt a polgármesterek, jegyzők, házi orvos és természetesen a település plébánosának véleménye, aktív támogatása,
- ☉ gazdasági élet szereplőinek bevonása.

A vidéki intézmények létrejöttének elősegítését szolgálta, a 2010-ben létrehozott” Kríziskamra” projekt, mely a cél elérése érdekében pénzforrást és munka, anyag felajánlást biztosított számunkra.

A projekt keretében valósulhatott meg, hogy 2010. év őszén sikerült átadni a Levendula-ház Pszichiátria betegek Nappali Ellátóját, ahol a Sárvári Kistérségből 50 beteg ellátását tudjuk biztosítani.

Vásárosmiskén, 1945 után az egyházi területeken levendulát termesztettek és dolgoztak fel. Sajnos később a levendula termesztése megszűnt. Ezt a régi foglalkozást élesztettük újra, melynek napjainkban a természetes gyógymódokhoz való visszafordulás miatt van felvevő piaca. Az intézményhez tartozó területet ültettük be és a ház kliensei, gondozzák az ültetvényt, tavaly már nagy sikerrel értékesítettük az itt termelt levendulából az illatzacskókat.

A másik foglalkoztatási forma az ostyasütés. A Szombathelyi Egyházmegye papjai az ország más területéről szerezték be a templom számára az ostyát. Jelenleg a saját egyházmegyénk templomainak nagy részét mi látjuk el az általunk készített termékkel. A szállítás költségmentes, hiszen papjaink havi rendszerességgel járnak minden hónap első péntek után lévő hétfőn papi találkozóra, Szombathelyre, ahova a Vásárosmiskei kollegánk felviszi az ostyát.

2011. januárban indulhatott szintén a „Kríziskamra” keretein belül a Szent Család Szociális Központ Pszichiátria betegek Nappali Ellátója a Zala megyei Nagylengyelen. Itt a környező településekről összesen 35 fő ellátását tudjuk biztosítani.. Foglalkoztatás keretében rózsafüzért fűznek és az épülethez tartozó területen pedig az őshonos zalai gyümölcsfákat gondozzák. A gyümölcsfák termőre fordulása után a termést aszalt formában szeretnénk értékesíteni.

2011.nyarán indult a harmadik vidéki intézményünk a Szent Pál Szociális Központ Kemenespálfán, ahol 45 fő pszichiátria beteg Nappali Ellátása folyik. Az itt lévő betegek oltárterítő hímzésével és kerti tevékenységgel foglalkoznak. A kertben gyümölcsfákat, gyógynövény bokrokat gondoznak, gyógynövényeket termesztnek. A termést szárított formában tea alapanyagként értékesítjük.

Mindhárom vidéki intézményünkénél és a szombathelyi Szikla Nappali Ellátónk működésénél a gazdasági élet szereplői is részt vállalnak. Az intézményeiket látogató klienseik megváltozott munkaképességűek, rokkant nyugdíjasok, Őket napi 4 órás munkaviszonyban 3 cég foglalkoztatja, így a mindenkori minimálbér 4 órára eső bérét keresik meg, kiegészítésként a rokkantnyugdíjuk mellé.

A Karitás az jövőben is a fejlesztéseit az Egyházmegye területén, vidéken szeretné folytatni, mert számunkra nagy fontossággal bír, hogy a szociális szolgáltatásokat helybe vigyék.

A Szombathelyi Egyházmegyei Karitás célja:

- ☉ Az előítéletesség és a hátrányos megkülönböztetés elleni többszintű fellépés, a hátránykompenzáció megvalósítása, a társadalmi esélyteremtés biztosítása. Valamint az érdeklődés felkeltése a katolikus, karitatív tevékenység iránt.
- ☉ Szervezett anyagi és természetbeli segítségnyújtás a lelki és testi bajban szenvedőknek minden lehetséges területen.
- ☉ Karitatív célok megvalósítása érdekében adományokat gyűjt, melyek jórészt az áldozatkész falusi és városi emberektől érkeznek, de több neves cég is támogatja a szervezet tevékenységét.
- ☉ Működteti a Családokat Segítő Szolgálatot, ahol a rászorulókat élelmiszerrel és ruha adománnyal segíti.

II. A SZOMBATHELYI EGYHÁZEMGYEI KARITÁSZ ÁLTAL NYÚJTOTT SZOLGÁLTATÁSOK

Karitatív tevékenységek

A hagyományosan végzett adománygyűjtés és kórházi beteglátogatás mellett a következő tevékenységekkel támogatják a Karitászmunkatársai a nehéz sorsú embereket.

Családokat Segítő Szolgálat

Az 1994-ben alakult családsegítő irodában több módon is igyekeznek az elesettekkel törődni. Ruha- és bútortámogatást, élelmet, kórházi segédeszközt indokolt esetben pénzügyi támogatást is kaphatnak a rászorulóknak. De a munkatársak tanácsadást is nyújtanak, támogatást az ügyek intézésében, vagy egyszerűen lelki vigaszt, odafigyelést. Több országos segélyprogram lebonyolítását évek óta végzik, pl.: Zöldellő kertek program (vetőmag támogatás-önellátás erősítése céljából), Szép Otthonok program (lakások, családi házak felújítása), LAK6 program (közüzemi hátralékok, tartozások kiegyenlítése céljából), DM pelenka adomány, Iskolakezdési támogatás, Kandalló program, Tűzifa támogatás

Az itteni tapasztalatok adták az ötletet később megvalósuló szolgáltatások elindításához.

Castellum Teaház

A 2013-ban megnyílt teaház különlegessége, hogy a Karitászmunkatársai ölbői Szent Miklós Gyógyfűves Házában, illetve a vidéki intézmények földterületein vadon termő gyógynövények gyűjtésével, termesztésével készített – többek között menta, citromfű, levendula, rozmarin, zsálya tea-, és különféle gyógytea keverékeket lehet megvásárolni. Az üzletben továbbá kézzel festett kerámiák, egyéb kézműves termékek és különböző ízesítésű, különleges mézeket is kaphatók, melyek szintén a Karitászmunkatársai kötelékében dolgozók munkáját és szorgalmát dicsérik.

Fairplay Kávézó

2018-ban fogja megnyitni kapuit a Fairplay Kávézó, ahová Afrikából érkezik a kávé, majd a bevétel egy része visszakerül Afrikába, hogy segítse az ott élő embereket. A közösségi tér kialakításával a hátrányos helyzetű emberek társadalmi elfogadottságát és szerepvállalását kívánják elősegíteni. A kávézóban dolgozók, és a programok résztvevői megtapasztalhatják a karitatív szemléletet, az önzetlen segítség erejét, és a közösséghez tartozás érzését.

A kávéházban pályakezdő fiatalokat és megváltozott munkaképességű embereket szeretnének foglalkoztatni. A bevételt – az osztrák Grazi Egyházmegyei Karitászon keresztül – a hátrányos helyzetű afrikaiak segítésére fordítják majd.

Szenvedélybetegek és pszichiátriai betegek ellátása

Mivel a szociális intézményrendszer kiépítése Szombathelyen és a környező falvakban szorosan összefonódott a foglalkoztatási lehetőségek megteremtésével, a foglalkoztatás címszó alatt mutatjuk be részletesebben a különböző szolgáltatásokat, tevékenységi köröket, melyek a következők:

- alacsonyküszöbű szolgálat
- közösségi gondozás
- nappali ellátás
- foglalkoztatás

III. A FOGLALKOZTATÁS, MINT JÓ GYAKORLAT

III.1. MUNKAERŐPIACI KÖRNYEZET ÉS A FOGLALKOZTATÁS ELINDÍTÁSA

A térségben nagy a munkaerő iránti igény, ez elsősorban a megyeszékhelyre jellemző. A községekben jóformán semmilyen foglalkoztatás nincs, így a környéken élő, különböző okok (pl. krónikus betegségek, szociális ellátás hiányában rossz anyagi körülmények) miatt nehezen mobilizálható pszichiátriai- és szenvedélybetegek számára nehéz munkát találni.

A Karitás erre a helyzetre talált és teremtett megoldást a Kríziskamra projekt keretében. Elsősorban üres vidéki plébániák lakatlan épületeit, valamint a hozzájuk tartozó – jellemzően meglehetősen nagy földterületeket (amikből egyébként sok van szerte az országban) – vette tartós használatba, és szervezett bennük nappali ellátást, s ezzel helybe vitte a rászorulóknak számára a szolgáltatásokat. S mivel úgy gondolták, hogy a foglalkoztatás segíti a pszichés, mentális egyensúly elérését és a rendezett élet megteremtését, természetes volt, hogy munkalehetőséget is igyekeznek teremteni.

A tevékenységek egyik ága a Karitás birtokába került földterületekhez kapcsolódik – itt indult útjára a gyümölcs- és gyógynövénytermesztés, majd idővel a termények feldolgozása: teafű-, lekvár-, aszalt élelmiszerek készítése és értékesítése.

Emellett multinacionális cégeket kerestek meg és biztattak arra, hogy a környező falvak nappali ellátóiban telephelyet létesítve adjanak munkát a helybeli – pszichiátriai beteg és szenvedélybeteg – lakosoknak. Köszönhetően a korábbi jó kapcsolatoknak, illetve annak, hogy így kiválthatták a rehabilitációs hozzájárulás kifizetését, a Vas Megyei Gyáriparosok Országos Szövetségének vezetője, valamint a megkeresett nagyobb cégek vezetősége is nyitott volt erre a lehetőségre.

A pszichés- és szenvedélybeteg emberek számára nem megfelelő sem a gépekkel való munka, sem a monoton tevékenységek. Jellemző továbbá rájuk, hogy az évek során erősen leépültek képességeik, készségeik, nem jó – többek között – a kommunikációs készségük sem, ezért a mindennapi munka során szükségük van szociális szakember támogatására. Ezért jó megoldás az, hogy a Karitás telephelyein van lehetőség munkavégzésre – így többségükben a nyílt munkaerőpiacon dolgoznak, mégsem teljesen nyílt piaci (hanem védett) körülmények között.

A foglalkoztatás során lehetőséget kapnak az önálló keresetre, fedezni tudják családjaik szükségleteit, és olyan készségeket sajátítanak el, illetve tanulnak újra, melyek segítik a visszatérést a tényleges nyílt munkaerőpiacra.

III.2. A FOGLALKOZTATÁS JELENLEGI HELYZETE

A Karitászi intézményei által nyújtott szolgáltatásokat aktív korú kliensek veszik igénybe, akiknek 90 százalék dolgozik. A tapasztalat azt mutatja, hogy sokkal jobb mentális állapotba kerülnek a foglalkoztatásnak köszönhetően.

A feladatok nagy részét nyílt munkaerő-piaci cégek adják, két telephelyen pedig akkreditált foglalkoztatók biztosítják a munkalehetőséget.

A dolgozók jellemzően 4-6 órában selejtbontó munkát végeznek, emellett kapcsolók és lámpák gyártásához készítenek egyes elemeket, valamint csomagolóanyagot készítenek. A munka hasznos, mivel a kibontott anyagok egy része visszakerül a termelésbe és újra felhasználják, az elvárások pedig nem teljesíthetetlenek megváltozott munkaképességű emberek számára sem.

A Karitászi – az érintett vállalatokkal együtt – jelenleg 66 településről 370 embert foglalkoztat, ez azt jelenti, hogy 370 családnak biztosít lehetőséget egy jobb életre. *(Ebben a számban még nem jelenik meg a létesítésre váró Szent Jakab Szociális Központ Egyházashegyén.)*

Az alábbiakban bemutatásra kerülnek azok a telephelyek, amelyek a különböző szolgáltatások mellett biztosítják a foglalkoztatást is.

III.3. A szolgáltatás és a foglalkoztatás helyszínei

Rév Szenvedélybetegek Alacsonyküszöbű Szolgálat, Közösségi Gondozója, Nappali Ellátója (Remény – Élet – Változás)

Szociális területen a Szombathelyi Egyházmegyei Karitászi tevékenységét 1996-ban kezdte meg, ekkor indult – német modell alapján – az a segítő szolgálat, melynek keretében eleinte szenvedélybetegek alacsonyküszöbű ellátása történt, később megszervezték a közösségi ellátást és a nappali ellátást is. Célja, hogy segítse a szenvedélybetegeket a függéstől való megszabadulásban, hozzátartozóikat és környezetüket pedig abban, hogy képesek legyenek támogatni a szenvedélybeteg személyt a gyógyulás útján. Célja továbbá a segítségnyújtás tájékoztatás útján, prevenció, elsősorban oktatási, nevelési intézmények fiataljai számára

A gyógyítás különböző szakemberek együttműködésével folyik – pszichológusok, pszichiáterek, szociális munkások és lelkészek mellett gyógyult szenvedélybetegek is részt vesznek benne. Amit nyújtani tudnak, az többek között a segítő beszélgetés, pszichoterápia, orvosi, jogi konzultációs lehetőség, önsegítő és terápiás csoportok, készségfejlesztés, szociális információnyújtás, tanácsadás. A bekerülés egyetlen feltétele a kliens önkéntessége. A szolgálathoz forduló feladata megbirkózni betegségükkel, amihez minden

támogatást megkapnak a munkatársaktól. Cél a harmonikus, szermentes életbe való visszatérés.

Hársfa-ház Pszichiátriai és Szenvedélybetegek Nappali Ellátója és Szociális Foglalkoztatója (Szombathely)

1999-ben indult egy pályázati támogatással felújított iskolaépületben a Hársfa-ház, mely gyógyult, fekvőbeteg gyógyintézetekben kezelt, illetve rehabilitációs intézményben gondozott szenvedélybetegek, valamint pszichiátriai problémákkal küzdő, de szociális otthonban történő kezelésre nem szoruló kliensek re-szocializációjára vállalkozik. A cél megvalósítására 80 főt befogadó pszichiátriai (60 fő) és szenvedélybeteg (20 fő) nappalit működtet. A munka világába való visszailleszkedést segítik a nappali ellátó foglalkoztatói is, melyek a napi rendszerességet és a folyamatos hasznos tevékenységet biztosítják a pszichiátriai- és szenvedélybetegséggel küzdő kliensek számára.

A Rév Szolgálat tevékenységi körét kiegészítő, kiszélesítő célzattal nyitotta meg kapuit az intézmény – egyéni és csoportfoglalkozások, terápiás jellegű foglalkozások, szabadidős programok szolgálják az itt tartózkodók visszailleszkedését a szociális életbe. Az a cél, hogy védett körülmények között megtanulják a betegek azokat az ismereteket, képességeket, amelyek elengedhetetlenek önálló életvitelük majdani fenntartásához, valamint az elsődleges munkaerőpiacon való tartós elhelyezkedéshez.

A foglalkoztatás keretében kevés hely- és anyagigényű, könnyen megtanulható népi kismesterségeket sajátíthatnak el a kliensek: megtanulhatják a kézi és gépi varrás alapjait, kosarat fonhatnak, gyertyát önthetnek, üveget festhetnek, szőnyeget szőhetnek. Az előállított termékek vásári alkalmakkor való értékesítésében maguk a kliensek is közreműködnek. A termékek eladásából befolyó bevételből terápiás juttatásban részesülnek a foglalkoztatottak, a fennmaradó összegből pedig közösségi programok jöhetnek létre.

Szikla Pszichiátriai Betegek Nappali Ellátója, Szociális Foglalkoztatója és Közösségi Gondozó (Szombathely)

2005-ben nyitotta meg kapuit az intézmény. Kezdetben két szolgálat működött – egyik a szombathelyi betegeket, a másik pedig a szombathelyi kistérség betegeit látta el. 2008-ban a két szolgálat integrálódott és így biztosítja a Szombathely és Kistérsége pszichiátria betegei számára a közösségi gondozást. Uniós pályázati támogatással a Szikla épületének bővítése 2010 végére befejeződött, és így a közösségi gondozó mellett helyet kapott a pszichiátria betegek nappali ellátója is, mely jelenleg 90 fő ellátását biztosítja pszichiáter szakorvos, szociális munkás, lelkes és szociális gondozók segítségével.

Ezt a szolgáltatást – a Révhez hasonlóan – a Karitászcsaládsegítő szolgálata hívta életre. Az volt a tapasztalat, hogy a szolgálathoz forduló emberek már nem csak fizikai szükségleteik kielégítésére kértek segítséget, hanem mentális problémáik megoldására is. Közöttük egyre több volt a pszichiátriai beteg, akiknek orvosi kezelése többnyire megoldott volt, de a mindennapi életvitelhez szükséges készségeik fejlesztést igényeltek, mint ahogy családtagjaiknak is szükségük volt egy speciális támogatásra, hiszen a betegséggel való együttélés az érintettek számára nem könnyű.

A cél az, hogy a pszichiátriai betegek hasznos tagjai maradjanak mind az őket körülvevő mikrokörnyezetnek, mind a társadalomnak. Feladat az ún. kórházi forgóajtó rendszer elkerülése, illetve a tartós bentlakásos otthonokba való elhelyezés megakadályozása a folyamatos készségfejlesztés, egyéni segítő beszélgetések, csoportfoglalkozásokon való részvétel által. Így a pszichiátriai betegek otthonukból kimozdulnak, konstruktívan töltik szabadidejüket, védett körülmények között dolgozhatnak. Segítséget kapnak továbbá hivatalos ügyek intézésében, tájékoztatást a Karitászcsaládsegítő által fenntartott társintézmények szolgáltatásairól, azok igénybevételi módjáról.

Levendula-ház Pszichiátriai Betegek Nappali Ellátója (Vásárosmiske)

A vásárosmiskei volt plébániaépület közel egy hektárnyi területen áll a falu közepén. Az intézmény megalakulását, illetve rendeltetésszerű használatra alkalmas állapotba hozatalát a Kríziskamra projekt teremtette meg.

A Levendula-ház a hagyományos értelemben vett nappali ellátáson túl, annak keretében történő foglalkoztatást tűzte ki céljául a környező településeken élő megváltozott munkaképességű személyek számára.

Foglalkoztatási tevékenységek:

Ostyasütés – A kezdetektől 6 fő munkaidejét teszi ki az ostya sütése, szaggatása illetve csomagolása. A műhely 2 sütővel és 2 szaggatóval rendelkezik, melyekhez térítésmentesen jutott a Karitászcsaládsegítő.

Kézműves műhely (csuhé, gyékény feldolgozó) – A foglalkoztatottak javarészt kiváló kézügyességgel rendelkező asszonyok. A készített tárgyak a múltat idézik, készítésükkor a természet anyagait használják fel (gyékény, csuhé, nád). A termékek között szerepelnek csuhébabák, állatok, lábtörölők, gyékénykosarak. Már az első évtől fogva komoly megrendeléseket kaptak. A minőségi munka végzését segíti, hogy az egyik munkatárs

elvégezte a „Csuhe, gyékény, és egyéb dísztárgykészítő” tanfolyamot, és a már megszerzett tapasztalatot a gyakorlatba ültetve továbbadja.

Szövő-varró műhely – Itt a máshol feleslegessé vált, már nem használt anyagokból készítenek szőnyeget, lábtörlőket, táskákat, párnákat.

Levendula – Az intézményhez tartozó földterületre telepített levendula teljes körű gondozását, feldolgozását az ellátottak végzik.

Ezen kívül egy nyílt munkaerő-piaci cég létesített itt telephelyet. A cég elektronikában használt alkatrészeket gyárt különböző háztartási eszközökbe. Az üzem működése során keletkezett anyaghibás áru leselejtezése, szétszedése, átválogatása tartozik a feladatok közé.

Szent Család Szociális Központ Pszichiátriai Betegek Nappali Ellátója (Nagylengyel)

2011-ben a betegek számának növekedése, valamint a munkanélkülivé vált megváltozott munkaképességű emberek jelentkezése adta az ötletet a nappali ellátó elindításához, melynek célja, hogy a pszichiátriai betegek integrált és teljes jogú tagjai maradjanak a társadalomnak, illetve re-integrálódjanak a közösségbe. A kezdeményezést a falu vezetői, plébánosa és a lakosság is támogatta. Az egyháztól kapott épület felújítását önzetlen vállalkozók segítették a munkájukkal.

A foglalkozásokon az ellátottak készségeit, képességeit fejlesztik, így biztosítva, hogy személyiségük stabilizálódjon, illetve egyensúlyban maradjon. Az egyéni és csoportos terápiákon kívül sokféle szabadidős programot is kínálnak számukra. A nappali ellátás keretein belül a kliensek számára foglalkoztatást is szerveznek, melyek különböző műhelyekben zajlanak: rózsafüzér készítés, varrás, famegmunkálás. De lehetőség van kerti munkák végzésére is.

Szent Pál Szociális Központ Pszichiátriai Betegek Nappali Ellátója (Kemenespálfa)

A 2011-ben alakult Szent Pál Szociális Központ a térségben tapasztalható szociális hiányosságokat igyekszik pótolni, hozzájárulva a szociális háló szorosabbá tételéhez úgy, hogy egyrészt közösségi térként szolgál, elősegítve a társadalmi kapcsolatok kialakulását és fenntartását, másrészt rehabilitációs munkalehetőséget biztosít külső foglalkoztató segítségével, ezzel plusz jövedelemhez juttatva munkavállalóit.

Mint a többi intézményben, úgy a társadalom perifériájára szorult emberek számára itt is elérhetők a közös foglalkozások, a segítő beszélgetések akár szakember bevonásával, valamint kedvezményes étkeztetés és segítségnyújtás hivatalos ügyekben.

A kliensek oltárterítő hímzésével és kerti tevékenységgel foglalkoznak. A kertben gyümölcsfákat, gyógynövény bokrokat gondoznak, gyógynövényeket termesztenek, melyet a Szent Miklós Gyógyfüves Házban dolgoznak fel.

Szent Miklós Gyógyfüves Ház és Kneipp Kert (Ölbő)

A vállalkozás elindításának ötlete azután született meg, hogy megnyitotta kapuit a Castellum Teaház. Kellett a gyógynövény utánpótlás és ezt saját erőből oldotta meg a szervezet. Erre a célra az üresen álló plébániakertekben elkezdtek gyűjteni a fellelhető gyógynövényeket, majd 2013-ban Ölbőn a tudatos termesztésbe is belefogtak, így már a feldolgozásról is gondoskodni kellett – ezért idővel létesítettek itt szárítót, csomagolót is.

Emellett Kneipp kertet is létrehoztak, mert szerették volna, ha ez a hely nemcsak a gyógynövényekről, hanem az egészséges szabadidő eltöltéséről is szól. A pályázati forrásból megvalósított Kneipp utat önerőből még 3 Kneipp "szigettel" bővítették.

IV. A SZOMBATHELYI EGYHÁZMEGYEI KARITÁSZ JÓ GYAKORLATAI

Ahhoz, hogy a Karitászt megfelelő színvonalon tudja működtetni a szolgáltatásokat minden egyes intézményében, szükség van szociális szakemberekre. A törvényileg előírtnál több lehetőséget biztosít a Karitászt, ezzel esélyt teremtve a gyógyulásra.

Ezen túl az itt folyó munka egyedisége abban rejlik, hogy sokféle komponense van a segítő tevékenységnek, így a kliens több oldalról van megtámogatva. A foglalkoztatás ezek közül csak az egyik, s ennek éppúgy a kliens életének normális mederben tartása, a gyógyulás, és azon is túl a folyamatos fejlődés elősegítése a szerepe, akárcsak a többi komponensnek.

Nagyon erős tehát a rehabilitációs szemlélet, a foglalkoztatás nem csak cél, hanem a gyógyulás fontos eszköze – ezért a Karitászt esetében a foglalkoztatás jó gyakorlatai mellett hangsúlyos szerepet kapnak a foglalkozási rehabilitáció jó gyakorlatai.

Szoros együttműködés a pszichiáter és egyéb szakorvosokkal

Pszichiátriai és szenvedélybetegeknél kulcsfontosságú a rendszeres pszichiátriai kontroll, illetve a rossz fizikai állapot, krónikus megbetegedések gyakorisága miatt a szakorvosi felügyelet.

Minden intézményben rendszeresen jelen van egy pszichiáter. Egy orvos a vidéki intézményekbe jár, egy orvos van a szombathelyi intézményekben is, valamint jó az együttműködés a kórház és a szakrendelő szakorvosaival is. Az induláskor megkeresték a megye pszichiátereit, azóta is jól tudnak együtt dolgozni. Az orvosok maguk is küldenek a Karitászthoz olyan pácienseket, akik a rendelésükön megjelennek.

Személyre szabott állandó figyelem

A kollégák jól ismerik a klienseket, napi szinten monitorozzák az állapotukat, látják az előjeleket, korai figyelmeztető tüneteket. Mindezt átbeszéljük a kezelőorvossal, aki erre reagálva esetleg változtatja a gyógyszeradagot, pihenést rendel el. Így már korai stádiumban elindul a gyógyulás, a kliens nem csúszik bele egy több hónapig is húzódó pszichotikus állapotba, amit egyébként minden esetben – még fiataloknál is – szükségszerű leépülés követ.

A terápiás munkatársak folyamatosan rendelkezésre állnak az ellátottak számára, és lehetőséget biztosítanak a négyszemközti konzultációra. Munkájuk során előtérbe helyezik az egyénre szabottságot, rendszerességet, fokozatosságot és következetességet. Akkor és annyit segítenek, amelyet az egyén képessége és az adott helyzet megkíván. Az aktuális

helyzet megoldásán túl fontos cél ugyanis a képességfejlesztés, különös tekintettel a problémamegoldásra.

Folyamatos lelki támogatás

A Szombathelyi Karitás minden intézményében van lelkész, akivel a kliensek bármikor beszélgethetnek – mentor helyett mindenkinek van lelki vezetője. Bibliaóra is sokszor úgy kerül sor, hogy a plébános leül a foglalkoztatóban a kliensek közé, velük együtt végzi a munkát, közben pedig beszélgetnek. A tapasztalat azt mutatja, hogy lehet olyan hangulatot teremteni, amiben motiváltak lesznek a dolgozók.

A szakmai tudás folyamatos bővítése

Az elhivatottságon túl különösen fontosnak tartja a vezetőség az alapos tudást, a szervezetnél dolgozó szociális szakemberek folyamatos tanulását, így még a gondozók is rendszeresen részt vesznek képzéseken. A közösségi pszichiátriában jártas szakemberektől sajátíthatja el minden új dolgozó az alapokat azzal kapcsolatban, hogyan tudnak segíteni a pszichés problémákkal élőknek, hogyan járulhatnak hozzá hatékonyan a rehabilitációjukhoz, illetve mit és hogyan tehetnek a megelőzés érdekében.

Ezen túl is folyamatosan szerveznek szakmai továbbképzéseket, lehetőség szerint pályázati forrásból úgy, hogy helybe jöjjenek az előadók – így biztosítva, hogy egy-egy alkalommal minél többen részt vehessenek. Ezek a képzések segítenek abban, hogy hozzáigazítsák a tevékenységüket a folyamatosan változó világhoz és jogszabályokhoz. Rendszeresen látogatják a kollégák a Magyar Pszichiátriai Társaság rendezvényeit is, ami szintén a szakmai fejlődést szolgálja.

Foglalkoztatási tevékenységekhez kapcsolódó képzések

A pszichiátriai- és szenvedélybetegséggel kapcsolatos ismeretek szerzésén túl egyéb képzésekre is szívesen részt vesznek a dolgozók, hogy több lábon álljon a szervezet.

Miután – többek között – gyógynövényekkel és azok feldolgozásával foglalkoznak, sok kolléga végzett gyógynövénytermesztő képzést, a teaházban fitoterapeuta szolgálja ki a vendégeket, míg az ölbői gyógyfüves házban Kneipp egészségfejlesztő konzultáns várja a látogatókat. A vásárosmiskei kézműves műhelyben is képzett dísz tárgykészítő vezeti a foglalkozásokat.

Szupervíziós lehetőség

A kollégáknak rendszeresen van lehetőségük szupervízióra. Nagy szükségük van arra, hogy az esetvitel során felmerülő problémákat külső szakemberrel átbeszéljék. Jelenleg ezt pályázatból tudják finanszírozni.

Szakmai kapcsolatok

A szervezet jó kapcsolatot ápol a Református Iszákosmentő Misszióval és különböző – Szombathelyen működő – önszervező csoportokkal. Erre nagy szükség van, mert ahol a dolgozók kompetenciája véget ér, ott még segíthet egy mentor, aki a szenvedélybetegek esetében legtöbbször egy gyógyult beteg.

Jó a kapcsolat a rehabilitációs bentlakásos intézményekkel is, onnan kerülnek a Karitáshoz gyógyulófélben lévő emberek, de a szervezet is küldheti oda azokat a klienseit, akiknek állapota ezt indokolja.

A Szombathelyi Egyházmegyei Karitásznak 27 éves kapcsolata van a grazi karitással. A két intézmény számos határon átnyúló programot valósított meg, például a Karitás intézményeiben használt farmerokból varrott táskákat, párnákat, kötényeket a grazi karitás boltjaiban értékesítik. A bevételt afrikai családok ellátására fordítják.

Foglalkoztatás, mint megtartó erő

A foglalkoztatásnak kulcsfontosságú szerepet tulajdonítanak a gyógyulásban, illetve a jó állapot fenntartásában. Ezért is igyekeznek mindenki számára megadni a lehetőséget, így a felvétel egyetlen kizáró oka az, ha éppen nincsen üres hely az adott foglalkoztatóban. Azt ugyanis, hogy ki melyik intézménybe jár be és dolgozik, elsősorban a lakóhely határozza meg. Két intézménybe céges buszok szállítják a klienseket (azoknak a cégeknek a járművei, akik nyílt munkaerőpiaci munkáltatóként a Karitás telephelyein foglalkoztatják őket).

Közösségépítő csoportfoglalkozások

Minden intézményben többféle csoportfoglalkozást lehet látogatni, hogy éppen melyet, az egyrészt a helyben dolgozó szakemberektől függ – az ő képzettségük és érdeklődési területük határozza meg, másrészt felméri a kliensek igényeit, és amire érdeklődés van, azt igyekeznek biztosítani. Főzés, filmklub, Bibliaóra, kirándulás, kézműves foglalkozások, női klub, psycho-fitness előadások, színjátszás, táncterápia, egyéb művészetterápiák, torna, néptánc, angol nyelvtanfolyam, sakk, természetgyógyász előadások közül választhatnak az érdeklődők. Ezek a foglalkozások be vannak építve a napirendbe, rendszerint délután,

munkaidő után kerül sor rájuk. Segítségükkel kialakul a hovatartozás érzése, javul az egymásra figyelés képessége.

Életmód csoport

Pszichés betegségekkel küzdők számára életmód csoportot is szerveznek, amit évekkel ezelőtt az egyik pszichiáter szakorvos indított – betegségbelátás, korai tünetek, betegségcsoportok szerint. Az orvossal egyeztetve – a kollégák újraindították, akik nála korábban megtanulták a módszert.

Hozzá tartozói csoport

A Karitásznál úgy gondolják, hogy nem csak a betegeket, hanem a családtagokat is tehermentesíteni és támogatni kell. Túl azon, hogy a családtagoknak jobb lesz, rajtuk keresztül közvetve a kliensek otthoni helyzete is javul. A gondozás hozzájárul a család egyben tartásához is.

Prevenációs tevékenység

Iskolákban, kórházakban rendszeresen megfordulnak a szenvedélybetegekkel foglalkozó kollégák, s gyakran velük tartanak már gyógyult alkoholbetegek is, akiknek példája bizonyítja, hogy lehetetlen helyzetekből is fel lehet állni. Ügyelnek arra, hogy az iskolákba fiatal, huszonéves kollégák menjenek, akik korban közelebb állnak az iskolás korosztályhoz, így könnyebben meg tudják szólítani őket.

Pályázatok

Jelenleg is több pályázatban vesz részt a szervezet – szakmai továbbképzéseket, szupervíziós lehetőségeket, épületek, kertek felújításának költségeit teremtették és teremtik meg ezen az úton, de így tudták megnyitni a kávézót is, amit a hátrányos helyzetű emberek társadalmi elfogadottságának javítása érdekében hoztak létre. Az adományok mellett így ezek az összegek is nagy szerepet játszanak abban, hogy a szervezet el tudja látni vállalt tevékenységeit.

Gyerekek táboroztatása

A prevenció egyik módja a nyaranként 8 héten át tartó táboroztatás Nardán – hetente több, mint 150 gyerek vesz részt, vannak, akik több héten át is látogatják a tábort. Így amíg a szülők dolgoznak, nem egyedül, felügyelet nélkül csellengenek a gyerekek, hanem tartalmas

programokon vesznek részt, ami hozzájárul ahhoz, hogy később kisebb eséllyel kerüljenek az ellátotti körbe. Az egyhetes táborokban színes programok várják őket: lovaglás, íjászat, kézműves foglalkozások, festészet, gyöngyfűzés, zeneművészeti iskolában tanuló diákokkal zenés foglalkozások, drog prevenciós programok, csapatépítő foglalkozások, sportolási lehetőség, kirándulás, hitéleti programok. De hallgathatnak előadásokat a biztonságos internethasználattal, zaklatással kapcsolatosan is. Középiskolás diákok is gyakran segítik itt a munkát az iskolai közösségi szolgálat keretében.

Egymásra épülő tevékenységek

2013-ban kezdte meg működését a Castellum Teaház. Ölbön adott volt sokféle vadon termő gyógynövény, telek is volt, ahol felépíthettek egy szárító- és csomagolóüzemet. Idővel palántákat is ültettek, s 2 év után már biotermékeket tudtak előállítani. A város központjában nyitották meg a teázót, ahol az egyes telephelyeken – a szabadidős tevékenységek során – készülő termékeket is árusítják.

Kliensek bevonása a segítségnyújtásba

Gyakran a kliensek is részt vesznek az adománygyűjtésben, mint ahogy a nyári 8 hetes nardai gyerektáboroztatás során is ők látnak el bizonyos feladatokat. Így lehetőségük van megélni a segítő szerepet is.

Nyitott csütörtök

A Hársfa-házban minden héten nyitott csütörtök délelőttök várják az érdeklődőket és hozzátartozóikat. A telephely vezetője, egy terápiás munkatárs és a munkáltató képviselőjének társaságában egy 1,5-2 órás előadás keretében beszél a házban folyó életről, tevékenységekről, ezt követően pedig lehetőség van kérdéseket feltenni, a házat körbejárni, sőt próbamunkát végezni is.

Párbeszéd Fórum

A Hársfa-házban 2014 óta sikeresen működik a kéthavonta megtartott Párbeszéd Fórum, amin jelen vannak a nappali ellátásban részesülő kliensek, a terápiás munkatársak, a munkáltató, valamint a Karitás vezetésének képviselői. A problémák, megoldásra váró feladatok, célok, házszabályzat kerül megbeszélésre. Így megvitatás után közösen, szavazás útján születnek a döntések a közösséget érintő kérdésekben. Ezek az

alkalmakon mediációs (konfliktuskezelési) technikák alkalmazásával próbálnak a szakemberek mintát mutatni a problémásnak tűnő helyzetek megoldására.

Mentori és koordinátori rendszer

A házakban a mentorok (a Karitászmunkatársak, a terápia munkatársak) és a koordinátorok (az ellátottak köréből delegált 2-3 fő) közösen alakítják ki a nappali ellátás programjait, mert hisznek abban – és ezt a tapasztalat folyamatosan igazolja is –, hogy az ellátottak akkor érzik igazán magukénak és magukra vonatkozóan egy döntést, ha ők is részt vehettek a meghozatalában.

Együttműködés a gazdasági élet szereplőivel

Kezdetből az volt az elképzelés, hogy segélyek helyett a foglalkoztatással, a munkaerőpiacra való fokozatos visszavezetéssel lehet a leghatékonyabban támogatni a segítséget kérő pszichiátria- és szenvedélybetegeket. A kérdés csupán az volt, hogy hol és milyen módon tudják foglalkoztatni őket. A Karitászmunkatársak a katolikus egyházzal és a gazdasági szereplőkkel együttműködve képzelte el a megvalósítást, aminek előnye az, hogy a klienseket a lakóhelyük közelében, folyamatos támogatás mellett, mégis a nyílt munkaerőpiacra termelve foglalkoztatják.

Orsós Zoltán írása, aki az EFOP-1.3.7-17-2017-00242 projektben szakértőként dolgozik.

Minden változás elindítója: a szív

1978-ban Lovászipan születtem. Általános iskolai tanulmányaimat a balatonberényi nevelőotthonban végeztem. Nevelőszülőkhöz kerültem Lentibe, ezzel egy időben kezdtem meg középiskolai tanulmányaimat a keszthelyi Nagyváthy János Szakközépiskola áruforgalmi szakán. 1997-ben érettségiztem.

Jelentkeztem a Győri Hittudományi Főiskolára, miután dr. Konkoly István akkori megyéspüspök felvett kispapnak. 2003-ban szenteltek pappá a Szombathelyi Székesegyházban.

Állomáshelyeim: Letenye (2005-ig), Ikervár (2004-2005), Egyházsrádóc (2006-2011), Zalaháshágy (két hónapig), Csákánydoroszló (2011. szeptember derekától).

Hét egyházközségben teljesíték szolgálatot: Csákánydoroszló, Ivánc, Gasztony, Felsőmarác, Kemestaródfa, Viszák, Hegyhátszentmárton.

Hitoktatást végzek óvodában, iskolában.

2016. szeptemberétől cigány pasztorációt kezdtem el Csákánydoroszlóban: kilencen lelkipásztori kisegítő tanfolyamon vesznek részt, s a jövőben ők segítenek az Anyaszentegyházunkban a romák lelki gondozásában.

2016. tavaszától plébániai zenekart alapítottunk az egyházközség fiataljaival. Együttesünk neve: Szent Filoména (Korfu, 291. – Róma, 304.; tizenhárom évesen halt vértanúhalált, hogy megtarthassa hitét). Harminchárom tagja van a zenekarnak. Nagy lelkipásztori örömet lelem ebben a kis csapatban: együtt járunk Isten útján, egymásban és másokban is erősítjük a hitet.

Cigány-pasztorációs célokat szolgáló Ceferino Ház létrehozása szerepel a terveim között, amelynek küldetése a romák segítése abban, hogy fölismerjék: Jézus Krisztus bennük is – akárcsak mindnyájunkban – ott van. Ők szintén szerves részeivé válhatnak egyházunknak. S minden erőnkkel azon vagyunk, hogy a társadalom egyenrangú, elismert tagjaivá válhassanak.

Számos - Magyarország legkülönbélebb településeiről érkező - invitálásnak szívesen tesztek eleget, hogy romáknak és nem romáknak egyaránt beszéljek a cigány-pasztorációról.

Szent Filoména zenekarunkkal aktív evangelizációs program beindításán dolgozunk.

Krisztus, a „GPS-szünk”

Ahhoz egyetlenegy centimétert sem kell megtennünk fizikailag, hogy úton legyünk. Többféle értelemben sem.

Próbáljuk csak ki; csücsüljünk le valahová, bárhová. Vackoljuk be magunkat. Karosszékbe. Ha valóságos nincs, akkor képzeletbelibe. És ne tegyünk semmi, de semmi mást, mint csak báméskodjunk.

Befelé. Önmagunkba.

Kifelé. Mások irányába.

Mit is veszünk észre az idő múlásával?

Az összes változást, persze, nem tudjuk fölsorolni, e kötetke nem is lenne elegendő ehhez.

Csak villanásszerűen: hogyan alakulnak a fények?

S az árnyékok/árnyak? A valóságosak meg a képletesen értendőek egyaránt. Hiszen az imént még itt voltak, most meg máris arrébb húzódtak s eltűntek.

Voltak. Nincsenek.

Miképpen is van ez? Itt vagyok egy ültőmben, miközben – a már említett idő, bizony, kerekedik közben - máris úton lévő ember vagyok, akárcsak e könyvecske szerzője, Orsós Zoltán, aki szintén említi – amint majd láthatjuk - a „Homo Viator” kifejezést.

Egyetlenegy lépést nem teszek, mégis utazom a világban. Más és más szegletbe érkezem, minden más és más megvilágításba kerül. Hú-ha!

És ez még semmi.

Maradjunk csak továbbra is szemlélődők; magunkat fürkészők, magunkba figyelők.

Ugye, mekkora kaland már a bennem zajló utazásom (is)?! Velem, magamban. Mi minden jön szemben odabent! Szinte szembesülés-sorozat részese vagyok. Jé? Hát, ilyen is lennék?! Meg olyan is?!

Bújócskázom magammal, tehát vagyok.

De vajon sikerül-e megtalálnom azt, amiért egyáltalán érdemes itt s így a bolygón bandukolni? Haladni? Célirányosan!

S aztán megtalállak-e téged, megtalálom-e őt? Te meglelsz-e engem, ő megörül-e nekem? Felfedezzük-e mi egymást, ti velem miképpen juttok dűlőre, öbennük és köztem mi a közös, a hasonló?

A boldogságos egymás-felismerés, egymásra-lelés? Maga a felfedezés-folyamat?

Ez az egész – csoda?

Lám, még meg se mozdultam, föl sem álltam a karosszékből, máris csomó élményt ad(ott) a létem elemzése. S hol vagyok még a tényleges elindulástól? A „hajtóműveim begyújtásától” – a küldetésem megkezdésétől?

Mi lehet az egyetlen, az egyedi, a megkerülhetetlen útírányom, a mindenkor, minden körülmények közepette tévedhetetlen „GPS-szem”, melyre biztonsággal hagyatkozhatom?

Idebent s odakint?

Orsós Zoltán atya a saját sorsán keresztül válaszol(t) magának és mutat(ott) példát nekünk: egyetlenegy út van önmagunkhoz, egymáshoz és értünk: Jézus Krisztus.

Isten Fia.

Hogy miképpen juthatunk el hozzá, és azonosulhatunk, forrhatunk eggyé a bennünk és a mindahányunkban ott lévő Jézussal?

Mindenkinek megvan a saját útja, amit csak ő járhat – küzdhet – végig.

Szóval abból a bizonyos képzeletbeli fotelből, amit akár így is nevezhetnénk: gondolkozószékből célszerű mielőbb fölkelnünk.

Ki kell egyenesednünk. És el kell tudni indulnunk a velünk s egyben a bennünk lévő - Jézussal.

Fizikailag, lelkileg, szellemileg.

Vele s általa felvértezve.

Lét-programjával.

De amiként mi csak Vele, akképpen Ő is csak velünk – a hitünkkel, a verítékünkkel, az újrapróbálkozásainkkal, a csak azért sem adom fel akarásunkkal, valamint a nyitottságunkkal, a toleráns hozzáállásunkkal, az irgalmunkkal, a szolidaritásunkkal, a befogadási készségünkkel – együtt boldogulhat.

Csak így haladhatunk centiméterről-centiméterre.

Juthatunk egyről a kettőre.

Csak így részesedhetünk - nemzetiségtől, nemtől, kortól függetlenül – a krisztusi békéből és szeretetből.

Az árnyék/árnyak nélküli örök fényből.

Kedves Sorstársaim, Kortársaim!

Olyan közösségről jelzek, melyről nem igazán dicsőség írni, mivel a társadalom sokszor úgy érzi, takargatni kell, nem lehet rá büszke. A többség általános felfogása szerint nem jó képet fest a társadalomban, csak a bajt és a nyomort, az elmaradottságot képviseli, s e közösségről a mai társadalomban sokszor kényelmetlen beszélni.

Az ösztönzött e könyvecske megalkotásához, hogy hiteles írás láthasson napvilágot a cigánysággal kapcsolatban. Annyi, de annyi felszínes, felületes, a valósággal köszönő viszonyban sem lévő információ kering szerteszét mirőlünk! S ez igen szomorú, sajnálatos.

Hosszú ideig úgy éreztem, mintha lenne egy olyan fajta törekvés, vagy inkább vélekedés a szélesebb társadalomban, hogy a cigányok saját magukról inkább ne beszéljenek, ne szóljanak. Nem tudom, vajon mi lehet ennek az oka?

Sokan – tisztelet a kivételnek! – ma is tudatlan népcsoportnak tartják a cigányságot, ráadásul mintha mi meg se érdemelnénk a tudást, valamint a megbízható, korrekt, tényszerű, hiteles információk feldolgozásához szükséges ismereteket, képességeket, készségeket.

Köszönöm, hogy szót kaphatok, írhatok magunkról.

Úgy érzem, hogy felénk a mai napig nincs jóvátétel, kiengesztelődés.

Vállalni önmagunkat

Gyermekként még nem, de felnőttként azzal kellett szembesülnöm, hogy a cigány társadalom jelentős része nem képes, nem tudja, nem meri vállalni önmagát, az önazonosságát, legszívesebben letagadná a származását.

Sokat emésztődtem ezen. Az érték és az értékrend, amiben jó ideig hittem, mintha szertefoszlott volna.

Tudom s tisztában vagyok azzal, hogy érdemes ragaszkodni az identitásunkhoz, az öntudatunkhoz, hogy azok vagyunk - maradjunk, és legyünk is – akik vagyunk, ám többen vannak olyanok, akiknek mindez alig-alig jelent valamit. Másoknak meg szinte semmit.

Motoszkál bennem a kérdés: ha a cigányság az egyetemes civilizációs emberi értékek szintjén, nívóján szeretne létezni, már pedig azon szeretne - s ezt az igényt magától értetődnek kellene elfogadnia a legszűkebb s a legtágabb környezetnek is e bolygón -, akkor: melyik a jó út?

Hiszen tudjuk, hogy mennyi, de mennyi zsákutca van.

Érzem, tudom s hittel vallom: a választ csak Istennel, Istennél találhatjuk meg.

A cigányság egyedüli esélye Jézus Krisztus!

Mélyen hiszek a roma közösség megújulásában, s abban, amiképpen mások életében, úgy a miénkben is az egyetlen biztos pont: Jézus!

Kölcsönös bizalom

Talán a legelső, aminek ki kellene alakulnia, létre kellene jönnie, meg kellene születnie a többségi és a cigány társadalom között, az a kölcsönös bizalom.

Ha azt óhajtja, ha az a vágya, ha azt szeretné – és minden bizonnyal azt is akarja - a többségi társadalom, hogy a cigányság bízzék benne, akkor előbb meg kell győzni a roma közösséget arról, hogy hisznek benne.

Jean Vanier (1928) kilencvenéves kanadai katolikus teológus, humanitárius, filozófus ekképpen fogalmaz: „Amikor az ember érzi, hogy úgy szeretik amilyen, amikor bizalmat és szeretetet tapasztal, akkor szíve mélyén táplálékot kap. S ha minket a többiek táplálnak, ez felhívás arra, hogy mi is táplálék legyünk azok számára, akik szenvednek, akik magányosnak, szerencsétlennek érzik magukat. Az ember így megtanul eledellé válni”.

Útközben az összecsiszolódás felé

Amikor a franciaországi Taize felé tartottam fiatalokkal teli kisbuszban, akkor, út közben döböntem rá a cigányok lelki gondozásának (a romák körében végzett pásztori munkának, pasztorációnak) a valódi lényegére.

Együtt utaztunk cigányok és nem cigányok. S amikor Taize-ben kiszálltunk a kisbuszból, mindenki láthatta, érezkelhette, s megtapasztalhatta, hogy együtt vagyunk, testvérei vagyunk egymásnak, mindnyájunkat áthatja a szeretet.

Úgy vélem, ez volt a legnagyobb hatással mindenkire, aki csak látott bennünket.

Számomra – felnőtt romaként – az tette rám a legmélyebb benyomást, illetve az volt rám a legnagyobb hatással Taize-ben, hogy nem cigány fiatalok, tanultak, értelmiségiek mennyire komolyan vesznek, sőt, őszintén kíváncsiak rám. S arra is, amit képviselek, érzek, gondolok. Az álmaimra, a küzdelmeimre, a harcaimra, az utamra s a tervezett jövőmre.

Azt éreztem, hogy azok a fiatalok meg akarnak engem érteni. Törődtek velem. Figyeltek rám.

Egyáltalán nem voltak falak köztünk.

Ez visz bennünket az integráció – az összehangolódás, az egységesülés, az egybeolvadás, a közösségi létezés - irányába.

Egyre inkább azt érzem, hogy a cigányok sorsából cigánykérdést kreál a társadalom, holott nem romakérdés, hanem – ne kertetljünk! – nyomorkérdés van. (Dúl Géza paptestvérem ezt igen pontosan fogalmazta meg.)

Gyerekkorom

Még egészen kicsi voltam, első osztályos, amikor elvittek bennünket Barkasszal az iskolából állami gondozásba. Korábban soha nem ültem még autóban, az egész utat végighánytam. Tele

voltam szorongással és félelemmel, egymás kezét fogtuk a testvéreimmel. Némán hallgattunk és csorogtak a könnyeink.

Nincs olyan emlék a családi életünkből, hogy bármit is megterveztünk volna; minden csak úgy megtörtént velünk. Nem számított, ha nem volt mit ennünk, vagy nem volt miben mosdanunk, vagy éppen nem volt gyógyszer.

Nem volt személyes létezésünk. Minden egybefolyt.

Az is csak úgy megtörtént, ha valaki mondjuk tizenöt évesen anya vagy apa lett. S az szintűgy, ha apánkat elvitték a rendőrök, és utána évekig nem láttuk. Vagy éppen a már említett intézetbe szállítás, történetesen Balatonberénybe.

Apám életében, így utólag visszatekintve, életvitelszerű volt a bűnözés, egy idő után már nem a megélhetésünkért lopott.

Valódi veszélyben volt mind a nyolc gyermek.

Az intézet, ma úgy látom, egyedül csak a bűnöző életmódtól óvott meg, ám igen sok mindentől nem. Olyan lelki sérülésekkel kerültünk be a „rendszerbe”, amelyeket a nevelőotthon nem tudott begyógyítani, sőt, inkább elmélyített bennünk.

Testvéreim, a két öcsémet leszámítva, sok más társukkal együtt megszőktek, és gyökértelenül, hánykolódva ugyanoda kerültek vissza, ahonnan „kiemeltek” bennünket: a nyomorba. Úgy élnek, ahogy a szüleink.

Persze akadtak néhányan, akikben úgymond megtörtént a csoda, a szívbéli forradalom, és sírva mondtuk, fogadtuk meg, hogy mi többé nem bírunk visszamenni oda, ahonnan elhoztak bennünket, mi már nem akarunk ott élni.

Ez volt – én így hívom – a szív forradalma.

Bárcsak minden cigánygyermek szívében föllángolhatott volna – fellángolhatna - ez a „szívbéli forradalom”!

A nevelőotthonban, az első években mindig nagyon szomorú voltam. Jöttek hozzám a gondozók, hogy vigasztaljanak, de én sírva mondtam: „Engem csak az anyukám tud megvigasztalni, senki más”.

Ekkor még nem ismertem Istent, így teljesen magányosan és keserűen, „Isten nélkül” teltek a napjaim.

Amikor kimenőre mentünk, vagy látogatók jöttek az intézetbe, mindig odaszaladtam a nénihez és azt kérdeztem tőlük: „Néni, leszel az anyukám?”.

Kapaszkodót kerestem.

Megvigasztalhatatlan voltam.

A sebek, amiket otthonról hoztam, magammal cipeltem – a nővéreimet megerőszkolták; alkoholizmus, brutalitás, éhezés, nélkülözés, előítéletek – nem gyógyultak be addig, amíg meg nem ismertem Jézust.

Ő lett a legjobb barátom. Azt éltem át, hogy egy cigánygyermek, aki állami gondozásba kerül, az elszaladás és a visszatalálás gondjaival küzd.

Sokan elveszítik identitásukat, soha nem találják vissza a cigány közösségbe, a gyökereikhez. Az önazonosság-nélküliség traumáját és saját magunk megtalálásának a vágyát éli meg a cigány gyermek, illetve a fiatal felnőtt, aki próbál beilleszkedni a számára még új, ismeretlen környezetbe.

Középiskolásként próbáltam „rejtőzködni”, igyekeztem titkolni, hogy én cigány vagyok. És ez teljesen megbetegített.

S amikor megismertem Jézust, rendbe jöttem saját magammal.

Ő gyógyított meg.

Rájöttem, hogy önmagam – azt, ahonnan jöttem, s aki valójában én magam vagyok – nem lehet, nem szabad földadni, mert abba az ember belebetegszik.

Azt, ami nekünk jutott, vállalnunk kell!

Azért írom mindezt, hogy segítsek azoknak, akik ugyanolyan helyzetben voltak, vagy vannak, mint én egykor.

Azt üzenem nekik, nektek, hogy van kiút: Jézus Krisztus.

Ő az egyedüli esélyetek, akárcsak az enyém.

A cigány nép az elmúlt évszázadok és évtizedek alatt számos szenvedést és igazságtalanságot szenvedett el.

Egykoron a szabadság jelképei voltunk.

Mára pedig az elmaradottság jelképei lettünk?

Kik is vagyunk mi?

A cigányság igazándiból csak a legutóbbi időszakban vált a tanulmányozás tárgyává.

Arra a kérdésre, hogy ki a cigány, elég sokféle válasz létezik. Vannak, akik nemzetiségként definiálják, mások kulturális csoportként, továbbá társadalmi osztályként tartják számon.

Ám vannak olyanok is, akik deviáns (a megszokott normáktól eltérő) társadalmi közösségnek tekintenek bennünket.

Meg kell osztanom azt is: az elmúlt évtizedekben a magyarországi cigányság körében egyre többen nem vállalták, nem vállalják a származásukat.

Mind a mai napig a cigányság jelentős része magyarként akarja meghatározni önmagát, mert naponta szembesülnek azzal, hogy a többségi társadalom nagy része lecigányozza – ezzel voltaképpen: becsmérli, lealacsonyítja, megszégyeníti, kipellengérezzi – őket.

Lenéz bennünket.

A cigány – a roma, a sötétbőrű, a kreol, a kormos, a füstös, a napbarnított, a more – ember is: Homo Viator, vagyis az úton lévő ember.

Az élet ugyanis olyan utazás, „kaland”, amelynek mindig, mindnyájan részesei vagyunk. Nem úgy döntünk, hogy úton leszünk, hanem a körülmények, az egzisztenciális helyzetünk függvénye az, hogyha nem vagyunk otthon.

Merthogy erre vágyunk: otthon lenni e világban.

Befogadásra s elfogadásra.

Szeretetre, tiszta érzelmekre és józan értelemre; kölcsönös egymásra találásra.

Az itthon-lét szívet melengető bizsergetésére.

A megérkezés – a végre-valahára hazaérkezés - boldogságára.

Jézus segítségével. A Vele való szövetség(kötés)ünk által.

Ám ehhez mi is kellünk, nem „csak” Ő.

De Vele együtt csodákra lehetünk s vagyunk is képesek!

A mai rohanó világunkban egyre inkább eltávolodunk egymástól, egyre kevesebbet törődünk embertársainkkal. Különösen így van ez, ha halandó-társunk más nemzetiséghez tartozik, s külseje, illetve valamilyen szokása, megnyilvánulása különbözik másokétól.

Előítéleteket alkotunk, vagy éppen közönyösek vagyunk.

Szomorú, hogy a mai Magyarországon a kisebbségek közül a cigányság a leghátrányosabb helyzetű. A megkülönböztetés leginkább bennünket sújt. Az intolerancia velünk szemben a legerőteljesebb, s a legtöbb atrocitásnak is mi vagyunk az áldozatai.

Kik azok, akik a leginkább, s a leggyakrabban találkoznak a cigánysággal, és szembesülnek a problémáinkkal?

A pedagógusok, a családsegítők, az orvosok, a lelkipásztorok, a politikusok... Elsősorban nekik kell mélyebben, alaposabban megismerniük a cigányságot, hiszen elsősorban ők azok, akik tehetnek valamit értünk.

Ők gondolkodnak távlatokban, tanítanak, gyógyítanak. Evangelizálják népcsoportunkat.

Hivatásu(n)k, hogy reményt vigyünk!

Emlékszem, mikor az iskolában az egyik – nem roma – osztálytársam kapott egy 1-est, könyörögni kezdett a tanár néninek: „Kérem, ne írja be az ellenőrzőbe, mert otthon anyukám megpofoz ezért!”.

Erre én fakadtam sírva, mire a pedagógus megkérdezte tőlem: „Miért te sírsz, Zoli? Hiszen nem is te kaptál egyest!” Erre az osztálytársam felé fordulva így fakadtam ki: „Milyen jó neked, hogy te még pofont is kaphatsz...; én még egy pofonnak is tudnék örülni, ha azt anyámtól kapnám!”.

Nagyon sokan szülők nélkül nőnek fel, amiként velem is történt. Anya, s apa után vágyakoznak.

Vajon a mai gyerekek, Isten áldásai, tudják-e, hogy amikor az arab gyermekek, mielőtt az édesanyjuk szobájába mennek, levetik a cipőjüket, mert az szent hely számukra. Annyira tisztelik és becsülik az anyukájukat.

Én a szüleim hitetlensége miatt nem jutottam el Istenhez.

Rájöttem, hogy nem csak az a szülő viselkedik helytelenül, embertelenül, aki ütlegeti vagy elhagyja a porontyát, hanem az is, aki nem beszél a gyerkőcének, a pulyájának az Istenről, a hitről.

Az én szüleim nem beszéltek soha Róla. Talán mert egykor nekik sem beszélt senki sem a Jóistenről.

Voltaképpen majdhogynem csoda, hogy itt vagyok.

A cigány pasztorációnak – a romák lelki gondozásának – kettős problémája:

1. A romák nehéz szociális helyzete, súlyos mindennapi megélhetési gondjai annyira lekötik a cigány emberek minden figyelmét, erejét, hogy az Egyház örök életről szóló üzenete nem éri el őket.

2. A cigány ember távol tartja magát az Egyháztól, mert félti tőle a saját kultúrájának, önazonosságának az elvesztését.

Két irányba tévedhet el a lelkipásztor, aki nyitott a romák felé is. Érzékeli ugyan a súlyos helyzetet, s el is kezdődik a szociális segítség, az iskolai felzárkóztatás, de ebben úgymond le is ragad az akció. Ehhez hasonló „csapdába esik” az is, aki valamiféle „enyhített evangéliumot” kínál számukra.

Láttam olyan pasztorációt is, mely nemhogy oldotta, vagy megszüntette volna a cigánysággal szembeni előítéletet, hanem éppenséggel erősítette azt.

„Úgy látszik, az Úristen se szeret minket, mert akkor közülünk is hívna papot”, hallottam egyszer egy roma férfitől.

A legnagyobb dilemma, amivel találkoztam, a cigányok önazonosság-zavara, öntudati problémája, identitás-gondja.

Honnan ered mindez?

A többségi társadalom asszimilációs – majdhogynem minden áron magába beolvasztani, vagy legalábbis hozzá hasonítani akaró, végső soron bekebelezni szándékozó – törekvéseiből.

A sokaságnak kezdettől fogva megvolt az a törekvése, hogy a cigányságot fölemelje, melyhez minden lehetőséget megad a cigányok számára.

A romák el is hitték, amit a társadalom hangoztatott, hogy az a legrosszabb dolog a világon, ha valaki „cigány módon él”. Aki igényt tart a többség, a „javarész” elfogadtatására, az törekedjen arra, hogy ne legyen cigány, vagyis éljen úgy, mint a magyarok.

Ez vezet(het)ett a romák én-képének, önazonosság-tudatának a zavarához, megrendüléséhez, ami végtére is a saját cigány kultúránk rohamos(!) pusztulását, erodálását eredményezte.

És persze, hogy nem találtak, nem találtunk mind a mai napig utat a többségben lévők – bizonyos szempontból zárt és védekező/kirekesztő – társadalmának kultúrájához.

A másik ok a cigányöntudat „megrepszítésének”: az a fajta megközelítés, amely szerint „Olyan rendes, hogy már nem is cigány!” minősítés. Ez pedig azt sugallta/sugallja, hogy aki rendes – az már nem is lehet cigány.

Iskolában történt. Az egyik nem cigány kisfiú odament az egyik roma kislányhoz és megkérdezte tőle: „Te cigány vagy?”. Erre a kislány odarohant a tanító nénihez és elkezdett

neki panaszkodni: „Ez a fiú azzal csúfol, hogy én cigány vagyok!”. Erre így reagált a pedagógus: „Miért, kislányom, nem vagy az?”. Délután a kislány családja bejött az iskolába, hogy leverje a tanító néni veséjét.

Van-e cigánykultúra?

A cigányság még ma is többnyire a szájhagyomány világában él. Az ő kultúrájuk nem írott kultúra.

Vannak, aki azt hiszik, hogy a szegényeknek nincs kultúrájuk. Pedig van!

A szegények kultúráját döntően a létért való örökös küzdelem befolyásolja.

A szegény létformában sem lehet élni kultúra nélkül!

A kultúra a romák életében sem „csupán” meséket és dalokat jelent, hanem törvényeket, szokásokat, hagyományokat, az életmód ezernyi megnyilvánulását.

Gazdag a cigány kultúra! De ma (szinte már) ott tartunk, hogy másoknak kell megmutatni, megtanítani nekik/nekünk a saját szellemi értékei(n)ket, civilizációs kincsünket.

Kihívások

Ismertessük meg újra a cigányságot! Hogy a többség megint felfedezhesse értékeinket, megismerkedhessen eszményeinkkel, azzal a vágyunkkal, hogy egységben, harmóniában szeretnének élni mi is – mindenkivel.

S mi mindannyian egymással.

Olyképpen, hogy közben megmaradhassunk azoknak, akik vagyunk: romáknak, akik eredendően – mint bármely földlakó – őszinték, nyílt, nyitott, tiszta szívűek, együttműködők, a másikat/másságot elfogadók, becsülnők, s alkotó, teremtő emberek.

Sürgető feladat, hogy a cigánysággal kapcsolatba kerülők még jobban s alaposabban megismerjenek bennünket, hogy segíteni tudjanak minket abban, hogy a többségi társadalom elfogadja, megértse a romákat.

Egyenrangú partnerek, csapat-társak lehessünk!

Mikor Rómába, a Vatikánba utaztam egy világméretű cigánykonferenciára, leszálltam a reptéren, s odajött hozzám egy olasz koldus. Mindjárt adtam is neki egy eurót, és meglehetősen folytattam utamat.

Kicsivel később jöttem rá, hogy ez az Egyház karikatúrája. Mert nem elég, hogy karitatív – jótékonyági, emberbaráti – viszonyban legyünk a rászorulókkal, hanem ennél jóval több kell. Meg kell ismerniük őket.

Egy keresztény mondta: „Ha választanom kellene, sokkal inkább egy vallás nélküli humanizmust választanék, mint egy emberségesség nélküli hitet”.

Ha a lilium rothadni kezd, nagyobb bűzt áraszt, mint a gaz. Ilyen a megromlott vallás is, a szavát vesztett keresztény.

A szeretett ember mindig szép, mert az a szeretet, amit kap, nyomot hagy rajta.

Hát, még ha az Isten szeret valakit!

Akinek fogalma van erről, az ebben a szeretetben igazán megszépül, mássá lesz, mint volt!

Valaki meglátott egy kislányt, aki a kisebb testvérkéjét cipelte a hátán. Megszólította: „Nem túl nehéz terhet viszel, kislányom?”. A lányka ekképpen felelt: „Ez nem teher! Ő az én testvérem!”.

Ilyen lendülettel kellene nekünk is másokon segítenünk, hogy: ők a testvéreink! S nem pedig teherként nézni rájuk!

A szegénység kihívás számunkra, tette hív: mennyi emberség, szeretet van bennünk?

S nekünk, a közvetítőknak kell hidat képeznünk, építenünk a többségi társadalom és a cigányság között.

Ma a perifériára, a partvonalon túlra - még inkább: a fősodortól messzire – próbálják szorítani a romákat több európai országban is.

Az a feladatunk, hogy jelezzünk, szóljunk a társadalom felé, hogy az előítéletek megszűnjenek!

„Nincs értelmetlen élet, csak meg nem értett élet van.”

Olyan építőmunkát kell végeznünk, hogy kapcsok, összekötők és ne kordonok, ne torlaszok legyünk!

Átjárókat kell képeznünk, létrehoznunk, alkotnunk.

Isten népét érzékenyvé kell tennünk a cigányság befogadására, a többségi társadalmat az előítéletek, tévképzetek feloldására.

A romákat úgyszintén alkalmassá kell tennünk a kéznyújtás elfogadására.

Meg kell teremtenünk az együttműködés hitelét, aranyfedezetét mindnyájunk boldogulását szolgálva.

Ezek a legfőbb kihívások s egyben a célkitűzések is.

„Ha szeretni tudunk – az mérföldkő –,
 ha azokat az embereket,
 akikért aggódunk, oda tudjuk vinni
 ahol szeretetet kaphatnak és adhatnak,
 akkor a gyógyulás elkezdődött.”

(Karl Menninger)

A társadalom prófétáinak kell lennünk, akik elsősorban azt hangsúlyozzák, hogy a befogadás első lépése: a megbocsátás.

Isten irgalmának a jelenléte a világban az: ha valaki vigasztal másokat, ha valaki bátorítja az elcsüggedteket, ha valaki ad kenyeret az éhezőknek, ha valaki meglátogat egy beteget, magányos embert. Ha valaki imádkozik valakiért.

Ha jót tesz másokkal, mert Isten elsősorban az embereken keresztül mutatja meg az irgalmát.

De ki az irgalmas ember?

A könyörületes, nagylelkű, humánus ember olyan, aki kapott valamit Istentől, és ezt a kapott kegyességet, megbocsátást gyakorolja egy másik emberrel.

A látás – esetünkben - azt jelenti, hogy körülnézünk, és kezdjük észrevenni, hogy nincstelennel, ágrólszakadtakkal, nyomorultakkal, koldusokkal vagyunk körülvéve.

A cigánysággal kapcsolatban az *igazi megismerés* a legalapvetőbb hiányosság.

Krisztust nem „elvinnünk kell a romákba”, hanem fel kell ismernünk bennük!

A mi XXI. századunk üldözöttjei, éhezői, szegényei és kisémmizettjei is szeretnék látni Jézust! Az ő szenvedésük nem más, mint Jézus szenvedése – „elosztva” az idők folyamán.

Jézus keresztútja átvezet a háborús országokon, ahol most is ölik egymást, átvezet a nyomortanyákon, a lepratelepeken, a gettókon, az ispotályokon/kórházakon, ahol egyre több a beteg. Továbbá a széthullott családokon, a szülők nélkül felnövő gyermekek életén.

Ha látni akarjuk Jézust, akkor csak vessünk egy pillantást rájuk, és tudni fogjuk – ugye, mindnyájan tudni fogjuk?! -, hogy mit kell tennünk. Ők még a mi életünkben akarják meglátni Jézust, nekünk pedig az ő életünkben kell felfedeznünk Krisztus arcát. Tekintetét. Lényét.

„A cigány ember is Isten remekműve.” (Székely János püspök atya)

Krisztus a cigányság életében nem „kontroll-eszköz”, hanem fel kell fedezni bennük - Őt!

S szerintem végre el kellene felejteni azt, hogy a cigányság olyan népcsoport, nemzetiség, melyet állandóan, folyamatosan segíteni kell.

Hiszen - mint azt fentebb próbáltam jelezni, érzékeltetni - jóval többről s másról van szó.

A cigányok szolidaritást várnak tőlünk, a hidakat építőktől, az akadálymentesítőktől.

Az egyetemes kiengesztelődésre lenne szükség, s ehhez a közösségek – érdekektől mentes – megismerésére.

Koordinálni kellene honunkban a különböző kezdeményezéseket.

Nem fölöttü(n)k kell gondolkodni, cselekedni, átnyúlni meg legfőképpen nem, hanem velü(n)k együttműködve.

Számu(n)kra hosszú távon a legeredményesebb befektetés az oktatás!

Jó lenne, ha egyre több cigány beszél(het)ne egyre több cigánynak.

Fontos, hogy minél több roma választhassa a lelkipásztori hivatást, küldetést. Ők tudnak – mi tudunk - igazán segíteni sorsközösségi társai(n)knak az Egyházba való beilleszkedésben és a társadalomban való felzárkóztatásukban.

Tudjuk segíteni a roma gyermekek iskolai érvényesülését, lelki-szellemi fejlődésüket; az orvosok, a pedagógusok, a papok, a védőnők munkáját a családokkal történő folyamatos kapcsolattartáson keresztül.

Csökkenteni szeretnénk a bűnözés mértékét.

Szeretnénk megismertetni – romákkal és nem romákkal – a cigányság kultúráját.

Cigány karitás – szegények gondozása – is a cél, illetve a célkitűzésem.

Nagyon fontos, hogy a romákat az eddigieknél még jobban bekapcsoljuk – bekapcsoljam – a plébániák/plébánia életébe.

Az Evangélium

Nagy kincsünk: az Evangélium. Ezt kell megosztanunk a romákkal is.

Az én életemben is ez hozott gyökeres fordulatot.

Az Evangélium változtatta meg az életemet.

Papi jelmondatomat Szent Pál Efezusiakhoz írt leveléből vettem: „Az Evangélium szolgálja lettem Isten kegyelmi adományából”.

Tudatosan választottam jelmondatomul. Mert hiszen életem első és egyik legnagyobb megtapasztalása az volt, hogy az Evangéliumnak életet formáló, átalakító ereje van. S arra gondoltam, ha az én életemet át tudta alakítani Krisztus Örömhíre, akkor bizonyára sokak életét át szintén át tudja alakítani. Ezért határoztam el, hogy minden erőmmel az Evangéliumot hirdetem, s ezt a jót közlöm az emberekkel, mert nem lehet nagyobb jót közölni az emberekkel, mint Jézus Krisztus Evangéliumát.

Mit veszítettek azok, akik a parton maradtak, akik Jézussal nem akartak hajóba szállni?

Akik a parton maradtak, azok hazamentek a régi életükbe, talán nyomorgó életükbe. Ők nem vettek részt a „vihárban”, semmi nem dúlta fel megszokott-felszínes életüket.

Nekünk, romáknak, ma a legfőbb kérdésünkké vált: a parton maradunk-e, vagy hajóba szállunk?

Milyen mintát adunk a felnövekvő roma generációknak?

Amikor első osztályos voltam, és a betűket gyakoroltuk, a könyvből, a nyomtatott betűk mintájára, elkezdtem írni a füzetembe az első sort. Emlékszem, hogy az mindig nagyon szép volt, mert végig az eredeti, szép nyomtatott mintát néztem. Az utána lévő sorok azok már girbegurbák voltak, mert már a saját betűimet néztem, és nem az eredeti, szép mintát.

Újra az eredeti mintához kell visszatérnünk: Jézushoz!

Ő adja meg nekünk a legszebb mintát, vagyis példát ad, amit követnünk kell, hogy a felnövekvő generációk előtt – mint eszménykép – világítson!

A társadalom roncsstelepe, perifériája hemzseg a csiszolatlan kincsektől.

Csupán le kell hajolnunk – önmagunkért.

„Tévútról is van megérkezés.” (Katona Klári)

Krisztus nem „csak” velünk, hanem bennünk van.

Fel kell fedoznünk.

A megtalálása egész lényünk számára boldogság, s életutunkon ez a boldogulásunk legfőbb záloga.

Ennek a kint és bent élménynek, kölcsönhatásnak, harmóniának köszönhetően - hogy Jézus velünk s bennünk is van egyben -, e kettős ajándék megélésének élménye az, hogy Krisztus maga a megoldás.

Tehát valójában Ő az egyetlen út.

S ez maga a szív igaz, valódi döntése - forradalma.

Az igazi utam.

Az igaz utunk.

Az élet valódi fénye.

„Átnyújtom” néktek a köztetek s a bennetek lévő isteni üzenetet.

A mindnyájunkban jelenlévő, élő Jézust.

„Sokszor éltünk félelemben, mert édesapánk számtalanszor részegre itta magát. Gyakran álmodoztam jobb és félelem nélküli, kiszámítható, szebb életről. Mindig irigykedve néztem nem cigány társaimra, akik előítélettel voltak irántam és testvéreim iránt. Fogalmuk sem volt, hogy lélekben mit éltem át, egyfelől az otthon légkör miatt, másfelől az ő előítéleteik miatt.”

„Amíg nem cigány környezetben kellett tanulnom, nem cigánygyerekek között, ellenszenv, megkülönböztetés és bizalmatlanság vett körül engem és a testvéreimet. Nem kívánom senkinek sem azt az életérzést. Amikor Berénybe kerültünk, azt gondoltam, más lesz a helyzet, mert az ott élők nagy része cigány volt, de tévedtem.

Ott meg azért voltak ellenségesek velem szemben a társaim, mert tanulni akartam. Magányosnak és számkivetettnek éreztem magam. Úgy éreztem, üldözött, megvetett, megkülönböztetett vagyok. A nem cigányok félték tőlem, ellenszenvesnek tartottak, a cigányok nem értették a szándékomat. Középiskolában sokáig én voltam egyedül cigány. Ha lopás történt, mindjárt rám gyanakodtak. Mindig keresztútban voltam.

Az volt a baj (ahogy egykori legjobb középiskolás barátom mondta), hogy nem ismertek a emberek. A kollégista társaim adták életem első pozitív élményét. Ők ismertek és szerettek. A 'tűzbe' tették volna értem a kezüket. Ha megvádoltak a suliban, mindig megvédtek. Sokat köszönhetek nekik, mert ott tapasztaltam meg, milyen, ha bíznak bennem, tisztelnek, szeretnek és számítanak rám. A középiskolás éveim alatt számos lelki sebem begyógyult.”

„Ha visszatekintek kicsi gyermekkoromig, azt látom, Isten végig vigyázott rám, vezetett és hívott engem, hogy én is legyek az ő kifutó inasa. A hithez vezető utam tele volt szenvedéssel, nem volt egyenes. Végül az Evangélium változtatta meg az életemet. Rájöttem, az Evangéliumnak, Krisztus tanításának életet formáló, gyógyító ereje van.

Ennél nagyobb jót nem lehet közölni az emberekkel. Ha az én életemet megváltoztatta, másokéval is megteszi. Ezért választottam (mint már említettem – oz) papi jelmondatomnak Szent Pál apostol sorát: 'Az Evangélium szolgálja lettem, Isten kegyelmi adományából'.”

„Hogy mit tehetnek a cigányok önmagukért? Tanulás, munka. És a szív. Vagyis minden változás a szívekben kell, hogy elinduljon, a változás igénye meg kell, hogy szülessen a szívekben, ahogy az én szívemben is megszületett, és erről soha nem mondtam le.”

„Előítéleteket alkotunk, vagy épp közönyösek vagyunk. Szomorú tény, Magyarországon a kisebbségek közül a leghátrányosabb helyzetű a cigányság.

Az előítéletek főleg őket sújtják, az intolerancia velük szemben a legerőteljesebb, a legtöbb atrocitásnak ők az áldozatai.”

„Mi az Evangéliummal tartozunk nekik. Én ezt próbálom közvetíteni. Nem bele kell tenni Krisztust a cigányokba, hanem felismerni kell bennük.”

„A cigány-pasztoráció nemcsak a cigányokkal való foglalkozást jelenti, hanem egyidejűleg a többségi társadalommal való foglalkozást is. A többségi társadalmat befogadóvá kell tenni, a cigányságot pedig elfogadóvá.”

„Hálával tartozom, amíg csak élek, Lendvai Zoltán plébános úrnak, aki jelenleg Rédcisen teljesít lelkipásztori szolgálatot. Ő vett maga mellé kispapként. Nehéz évek voltak, de ha ő nincs, nem lennék ott, ahol most. A papság szépségét ő mutatta meg, mindenhová elvitt magával, bízott bennem. Ő általa találtam rá igazi önmagamra. Azzal viszonzom, amit értem tett, hogy számtalanszor misézem érte.”

A Szombathelyi Egyházmegyei Karitászmunkatársai szívesen fogadják a tevékenységük iránt érdeklődő látogatókat, csoportokat, egyéni vagy csoportos konzultációra, azonban előzetes telefonos bejelentkezés, időpont-egyeztetés szükséges.

INTÉZMÉNYI ADATOK

Karitászigazgató	Tuczainé Régvári Marietta
Szakmai igazgató	Dr. Sámsonné Sándor Ágnes
Intézmény címe	9700 Szombathely, Hollán Ernő u. 14.
Telefonszám	+36 94 318 560
Honlap	www.karitaszszombathely.hu
E-mail	szombathelyikaritasz@gmail.com

